

Tobaksfri grundskola – fem år senare

Anita Boij¹ Per Tillgren²

¹Teol.dr. Utredare / forskare i A. BOIJ AB – Idé- och produktutveckling, Skövde. E-post: anita@boij.net. ²Professor Mälardalens högskola, Akademin för hälsa, vård och välfärd. E-post: per.tillgren@mdh.se.

A Non Smoking Generation (NSG) utvecklade, tillsammans med Landstinget Kronoberg, Gotlands och Järfälla kommuner, under åren 2003 till 2005 ett tobakspreventivt flerkomponentsprogram för grundskolan. År 2010 fick NSG nya medel för att utvärdera vad som fortfarande fanns kvar av programmet på de skolor som var med i projektet. Långtidsuppföljningen, fem år efter det projektet var avslutat, visar att grundskolorna åtminstone delvis fortsatt att använda programmet, men både programföljsamheten och vidmakthållandet minskat. Vid implementering av tobaksförebyggande program i grundskolan är det av betydelse att beakta både yttre strukturella faktorer som påverkar skolornas arbete som inre faktorer som lärarnas synsätt på hälsofrämjande arbete i skolan, personalkontinuitet och andra stödjande faktorer som främjar ett vidmakthållande av tobaksförebyggande arbete som implementeras i skolan.

A Non Smoking Generation (NSG) developed, together with Landstinget Kronoberg, Gotland and Järfälla municipalities, during the years 2003 to 2005 a tobacco preventive multi-component program for elementary schools. 2010 NSG received new means to evaluate what was still left of the program on those schools which were included in the project. Long-term follow-up, five years after the project was completed, shows that elementary schools, at least in part, continued to use the program, but both program compliance and maintaining reduced. When implementing tobacco prevention programs in schools, it is important to take into account both external structural factors affecting school work as internal factors such as teachers' approach to health promotion in the schools, staff continuity and other supportive factors that promote a restocking of tobacco prevention that are implemented in the schools.

Inledning

I Sverige görs stora satsningar för att minska tobaksbruket, särskilt bland unga. Det svåra med dessa satsningar är dock att veta om de är verkningsfulla eller inte. Ett program som visat sig vara verkningsfullt är Tobaksfri Duo (Nilsson 2009). Det andra programmet handlar den här artikeln om – det tobakspreventivaflerkomponentspro-

grammet för grundskolan – som A Non Smoking Generation (NSG) tog fram tillsammans med Landstinget Kronoberg, Gotlands och Järfälla kommuner.

Det tobaksförebyggande flerkomponentsprogrammet bestod av sju olika komponenter: utbildning av skolper-

sonal, framtagande av tobakspolicy på skolorna, framtagande och implementering av programhandledning, klassbesök av NSG:s inspiratörer, föräldrasamverkan – skriftlig och muntlig information vid föräldramöten, samverkan med närsamhället med direkt riktad information till handlarna som sålde tobak i deltagande skolors närområde samt lokalt opinionsbildande arbete via lokal media.

Programmet utvärderades år 2005 och resultaten visade att programmet uppvisade kortsiktiga effekter vid projekttidens slut i jämförelse med projektstarten. De påvisade effekterna var: mindre antal tobaksdebuter och mindre tobakskonsumtion (Edvardsson 2005), fler antal tobakspolicys förekom på skolorna, att metoden var användbar för skolpersonal och för kommuner (Boij 2005).

Syftet med den nya utvärderingen var att undersöka om de grundskolor som deltog i projektet fortfarande använde det tobakspreventiva flerkomponentsprogrammet, den långsiktiga implementeringsgraden på de deltagande (exponerade) skolorna, vidmakthållandet av programmet, förhållningssätt till att arbeta tobakspreventivt samt eventuella samband mellan implementeringsgrad och effekt.

Metod

Den här utvärderingen har i huvudsak sin teoretiska utgångspunkt i Karin Guldbrandssons forskningssammanställning ”Från nyhet till vardagsnytta. Om implementeringens mödosamma konst” (2007). Guldbrandsson har ta-

git fram en checklista för implementering. Den innehåller bland annat att metoden ska vara relevant, bättre än nuvarande metoder, förenlig med rådande värderingar och attityder, lätt att använda med mera (Guldbrandsson, 2007 sid. 30) Frågor i både enkäter och intervjuer har ställts för att studera programmets implementering.

För att kunna besvara utvärderingens syfte och få en fördjupad kunskap om projektet, genomfördes utvärderingen i tre steg (Figur 1). I det *första steget* till-sändes rektorerna på alla de skolor som deltog i projektet år 2003–2005 och som fortfarande hade elever i årskurserna 7–9 en enkät. Enkäten innehöll frågor om deras tobakspreventiva arbete. Svar erhöles från 21 av 23 möjliga skolor. På 11 skolor hade de rektorer som fanns med under projekttiden slutat och en ny rektor hade tillkommit.

Utifrån enkätsvaren utvecklades en skala för bedömning av implementeringsgraden av programmet i skolorna. Därefter valdes ut för nästa steg i utvärderingen de fem skolor som hade den högsta, respektive de fem som hade den lägsta implementeringsgraden. Med hög- respektive låg implementeringsgrad menas om skolorna låg över eller under det sammantagna medelvärdet i analysen av deras programföljksamhet och vidmakthållande av programmet.

Det *andra steget* i utvärderingen var att genomföra gruppintervjuer med rektorer och skolpersonal på de tio skolorna. En av de fem interventionsskolorna valde i ett sent skede att inte delta

i studien.

Det *tredje steget* i utvärderingen var en enkätundersökning bland eleverna på de nio skolorna. Detta för att få kunskap om elevernas tobaksvanor och om det fanns ett samband mellan implementeringsgrad och tobaksvanor. För att bedöma eventuella effekter användes sju jämförelseskolor från Västra Götalandsregionen. Totalt svarade 558 elever (88 %) från interventions-skolorna och 522 elever (88 %) från jämförelseskolorna på enkäten. Det är dock viktigt att notera att det inte är samma kohort som tidigare utsatts för intervention och som nu har följts upp, utan det är ett nytt tvärsnitt och andelen rökare varierar mellan olika ålderskohorter. Designen och tidsplanen för genomförande av utvärderingen framgår av figur 1.

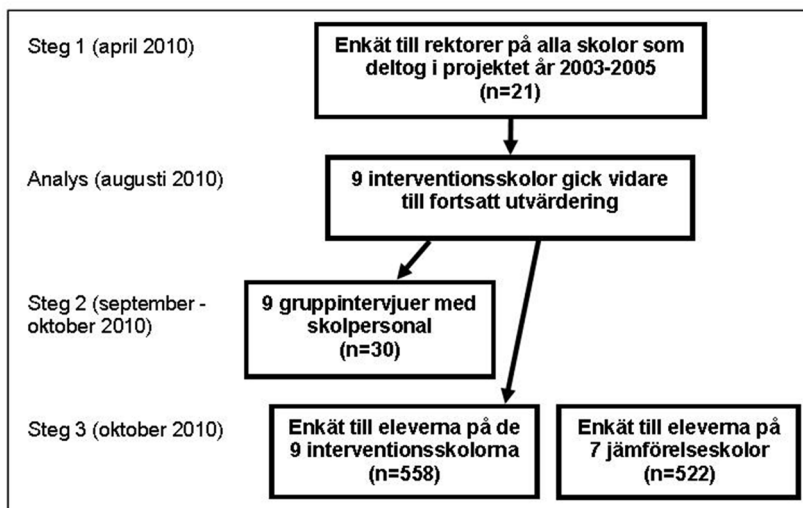
Resultat

Här presenteras huvudresultaten i undersökningen utifrån enkäten till rek-

torer, intervjuer mer skolpersonal och enkäten till elever.

Rektorerna om skolornas tobakspreventiva arbete

Svaren på rektorsenkäten visar att *tobakspolicyn* som togs fram i projektet fanns kvar på alla skolorna och de flesta var noga med att tillämpa den. Det var 10 av 21 skolor som hade använt delar av *programhandledningen* efter att projektet avslutats. Ingen skola hade använt handledningen i sin helhet. När det gäller *elevernas undervisning* var det vanligaste att skolorna integrerade tobaksfrågan i den ordinarie undervisningen (19 skolor). Därefter kom temadagar och inbjudna föreläsare (14 skolor). Det minst vanliga var att skolorna använde NSG:s lektionsutkast eller annat material med lektionsutkast (6 skolor). I projektet ingick *ett besök av NSG:s inspiratörer* i klasserna. Det var 18 skolor som hade fortsatt med det. På alla skolor, utom en, togs *tobaksprevention upp på föräldramöten*. Det fanns dock en stor

Figur 1. Utvärderingens 3 steg och populationsbeskrivning.

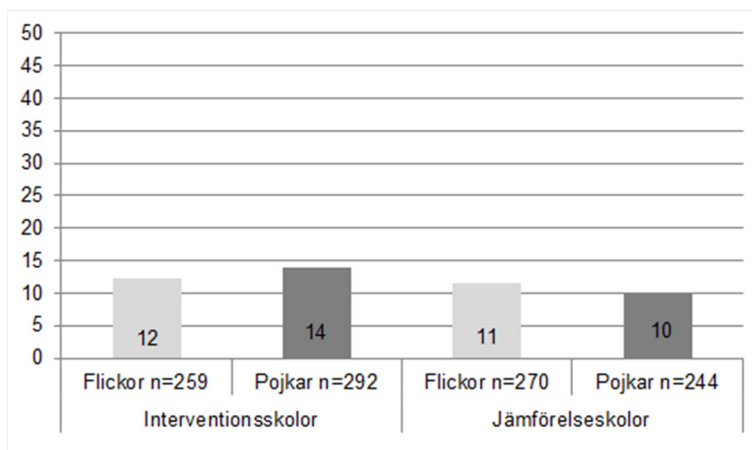

Diagram 1. Rökare fördelat på kön och skoltyper. Procent.

variation mellan skolorna. Det var 11 skolor som svarade att de hade *kontakt med tobaks-handlare* i närområdet för att uppmärksamma dem på att det är förbjudet att sälja tobak till minderåriga. På 5 skolor hade personalen fått någon form av *handledning i tobakspreventivt arbete* sedan år 2005.

Elevernas rökvanor

Det var 12 % av eleverna som svarade att de rökte, oavsett hur mycket de rökte. Det fanns inga signifikanta skillnader mellan eleverna vid de nio interventionsskolorna och de fem jämförelseskolorna, se diagram 1.

Detta var ett ganska förväntat resultat, eftersom det var fem år sedan programmet började användas på skolorna. Hypotesen innan utvärderingen påbörjades var att programföljsamheten kunde antas ha minskat på fem år och därmed skulle också skillnaderna mellan interventions- och jämförelseskolor minska. Så var också fallet. För att skillnaden skulle bestå behövdes att

det tobakspreventiva arbetet på skolorna fortsatte med samma intensitet som under projektiden.

Personalen om tobaksprevention

I intervjuerna framkom framför allt två synsätt på att arbeta tobakspreventivt. Det ena handlade om att tobaksprevention var en av många pålagor som låg under skolans ansvar. Dessa olika pålagor var något som kom utöver skolans huvuduppgift – att utbilda – och var inte så prioriterade. Här följer ett exempel på den typen av resonemang:

”Tobaksarbetet och arbetet mot rökning har inte fått den högsta prioriteten. Det ligger som en lagom bas i undervisningen därför att det sker ju vid sidan om. Vi ser ingen ökning av rökningen. /.../”¹ Den stora delen i skolan just nu handlar om kränkningar och likabehandlingsplaner och annat. Där finns ju det här tänkandet med om tobak också, hur man trivs och har arbetsro i skolan. Det är ett stort fokus kring det, vilket är bra. Men tobaken syns inte heller i de enkäter som hyfts

¹ Det här tecknet /.../ betyder att en del i intervjun inte finns med i citatet. Det överhoppade förändrar dock inte innehållet i citatet.

fram, att det är några dramatiska ändringar åt fel håll. Det är väl en anledning till att man kan säga att man lyckats bekämpa rökningen från hur det var på 70- och början på 80-talet (Skola 1).”

Den här typen av resonemang fanns framför allt på de skolor som utifrån analysen av rektorsenkäten hade en låg programföljsamhet och lågt vidmakthållande.

Det andra förhållningssättet handlade om att frågor om hälsa och livsstil utgjorde grunden för lärandet. För att en elev skulle kunna lära sig något i skolan behövdes en god hälsa och livsstil, enligt personalen. Till detta hörde tobaksprevention:

”Det handlar om att trivas och må bra som vi säger. Trivas och må bra för att kunna utvecklas och prestera. Trivs man inte, mår man inte bra. Då kan man inte heller prestera och nå nästa fas. Vi lägger mycket vikt på det (Skola 2).”

Utifrån analysen av rektorsenkäten hade alla skolor en hög programföljsamhet och högt vidmakthållande. De hade synsättet att hälsa och lärande hörde ihop. De hade också ett arbets sätt som handlade om hälsa och/eller livsstil, vilket gjorde att även tobakspreventionen fick ett större utrymme än vad det hade på de skolor som såg på tobaksprevention som en pålaga. Till de arbetssätten hörde att man hade ämnet livskunskap, att man avsatte extra mentorstid för elevkontakter, arbetade utifrån Friends koncept² eller var en hälsoskola.

² Friends är en icke-vinstdrivande organisation vars uppdrag är att stoppa mobbing.

Dessa två synsätt genomsyrade intervjuerna och var som en vattendelare för skolpersonalens svar i intervjuerna. Det framkom också att inte på någon av de nio skolorna som deltog i den fortsatta utvärderingen fanns programhandledningen längre lättillgänglig för all personal.

Eleverna om tobaksprevention

För att få kunskap om vilka undervisningsformer som var vanligast ställdes en fråga till alla elever om sex olika undervisningsformer. Alla dessa former ingick dock inte i själva programmet, utan skulle spegla det utbud av undervisningsformer som ofta förekommer på grundskolor. Elevernas svar redovisas utifrån tre skoltyper. Skolor med hög programföljsamhet och högt vidmakthållande (Högimplementeringsskolor), med låg programföljsamhet och lågt vidmakthållande (Lågimplementeringsskolor) samt från de sju skolorna från Västra Götaland (Jämförelseskolor).

Den sammantagna analysen av elevernas svar visar att på högimplementeringsskolorna fanns de föreslagna undervisningsformerna oftare än på lågimplementeringsskolorna och jämförelseskolorna. På lågimplementeringsskolorna förekom de olika undervisningsformerna mer sällan än på jämförelseskolorna.

Eleverna på högimplementeringsskolorna hade sammantaget haft signifikant fler temadagar än eleverna vid de andra skolorna, se diagram 2.

Eleverna på både hög- och lågimple-

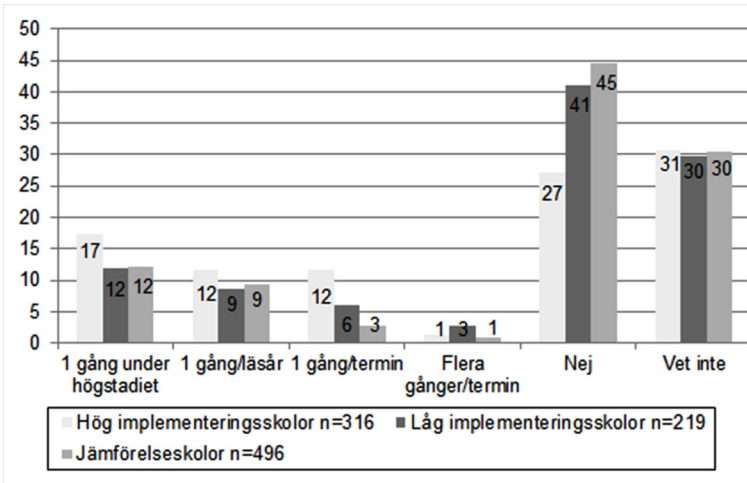

Diagram 2. Hur ofta eleverna haft temadagar fördelat på tre skolyper. Procent.

menteringsskolorna hade haft signifikant fler besök av NSG:s inspiratörer än eleverna på jämförelseskolorna, se diagram 3. Besök av NSG:s inspiratörer var också en del i flerkomponentsprogrammet.

togs upp under skolsköterskans hälsosamtal. Däremot använde högimplementeringsskolorna och jämförelseskolorna tobakskontrakt i signifikant större utsträckning än på lågimplementeringsskolorna.

De olika skolyperna skilde sig inte något nämnvärt när det gällde att ha inbjudna föreläsare, hur ofta tobak tagits upp i olika ämnen eller hur ofta tobak

Programföljsamhet och fortlevnadsgrad

Fem år efter programmets implementering framkommer stora variationer

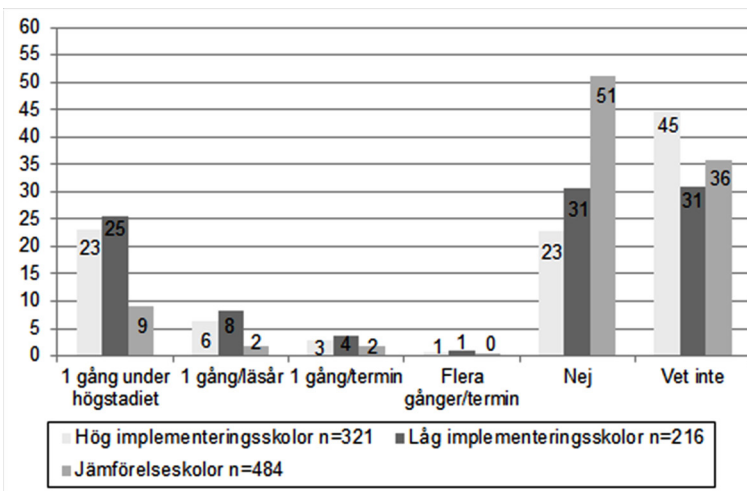

Diagram 3. Hur ofta eleverna haft besök av NSG:s inspiratörer fördelat på tre skolyper. Procent.

utifrån utvärderingens frågeställning om programkomponenternas fortlevnadsgrad och följsamhet. I Tabell 1 görs en sammanfattande översikt av svaren från enkäter och intervjuer. Detta oberoende om skolorna är hög- eller lågimplementeringsskolor och i relation till hur programmet beskrivits i programhandledningen.

Det finns två programkomponenter som fem år efter implementeringen av programmet fortlevde på alla eller nästan alla skolorna och utan någon förändring i dess innehåll. De är besök av NSG:s inspiratörer och tobakspolicyn. För dessa två komponenter bedöms att den långsiktiga fortlevnadsgraden och programföljsamheten delvis är hög. När det gäller de andra programkomponenterna som skolorna själva svarade för innehåll och genomförande – ämnesövergripande undervisning, föräldrasamverkan och samverkan med närsamhället – är dessa till stora delar kvar som komponenter på skolorna, men programföljsamheten är låg.

Diskussion

Huvudresultaten i den här undersökningen är att efter fem år har program-

aktiviteterna avklingat på skolorna och tobaksbruket är på samma nivå som för jämförelseskolorna.

Programföljsamhet

Undersökningen visar att det kan finnas flera skäl till att programmets fortlevnadsgrad och programföljsamhet inte är så stor på interventionsskolorna. Till dessa hör att hälften av rektorerna slutat, att det finns olika synsätt på att arbeta tobakspreventivt och att det knappt skett någon ytterligare fortbildning av personal på skolorna i ämnet. Det faktum att programhandledningen inte längre är tillgänglig på skolorna och att få skolorna använde den som underlag, är också ett skäl. Därmed kan sägas att även om komponenterna används på många av skolorna är den långsiktiga fortlevnadsgraden tveksam och programföljsamheten är låg.

Programmet i relation till tobaksvanor

Vad kan sägas om flerkomponentsprogrammet i relation till elevernas tobaksvanor? Som förväntat hade effekterna av programmet avklingat när det gäller tobaksvanor och fem år efter programmets införande var interventionsskolorna på samma nivå som

Tabell 1. Programkomponenternas fortlevnadsgrad och programföljsamhet.

	Fortlevnadsgrad	Programföljsamhet
1. Tobakspolicy	Hög	Både ock*
2. Besök av NSG:s inspiratörer	Hög	Mycket hög
3. Integrera undervisningen om tobak i ordinarie ämnen	Hög	Låg
4. Föräldrainformation	Ganska hög	Låg
5. Samverkan med närsamhället	Medel	Låg
6. Fortbildning	Mycket låg	Mycket låg

* Programföljsamheten är hög så till vida att alla skolor är noga med att tillämpa sin tobakspolicy, men den är låg beroende på att ingen skola följer det arbete med tobakspolicyn som beskrivs i programhandledningen.

jämförelseskolorna. Detta säger dock inget om programmets verkningsgrad, utan kan istället härledas till hur skolorna förmått att följa programmet och vidmakthålla det. Om man ska kunna koppla tobaksbruk till en specifik tobakspreventiv metod, behövs en större programfölsamhet än vad som är fallet fem år efter att programmet introducerades. Det är möjligt, men inte verifierat i den här utvärderingen, att om programfölsamheten varit högre skulle tobaksbruket kunnat ha varit ännu lägre. Maria Nilssons avhandling (2009) pekar just på att interventionen behöver vara långsiktig, vilket inte skedde för det här programmet.

Implementering

Resultaten i den här utvärderingen visar att det som framför allt påverkade implementeringen på skolorna var deras synsätt och arbetssätt kring hälsa och livsstil. Här fanns tydliga skillnader mellan olika interventionsskolor. De skolor som ansåg att detta ingick i skolans uppdrag att arbeta med frågor om livsstil och/eller hälsa bedrev också ett mer systematiskt och strukturerat arbete kring detta. Enligt dem var en god hälsa förutsättningen för goda resultat i skolan. På dessa skolor var också det tobakspreventiva arbetet mer strukturerat och systematiskt. Dessa skolor hade också överlag en ledning som var engagerad och drivande i frågor om hälsa och livsstil. De skolor som bedrev ett ganska blygsamt tobakspreventivt arbete ansåg att skolans främsta uppdrag var att lära ut kunskap. Tobaksprevention blev en pålaga som lätt kom i skymundan av nya pålagor. På dessa skolor var inte ledningen speci-

ellt drivande i frågor om hälsa och livsstil. Om problemet uppstod övergick tobakspreventionsarbetet till att snarare bli behovsstyrd än förebyggande.

Programeffekter i andra studier

Det finns få randomiserade kontrollerade studier som visar på positiva långtidseffekter av skolbaserade tobaksförebyggande program som haft till syfte att elever inte ska börja röka. Detta visar en Cochrane översikt från 2008 där långtidseffekten studerades efter 18 månader (Thomas & Perera 2008). En europeisk randomiserad studie som genomfördes i sju länder och där Sverige också ingick kunde inte notera någon skillnad efter 18-månader i andelen som slutat eller reducerat det dagliga rökandet (Faggiano m.fl. 2010). Den studien omfattade 170 skolor för elever i ålderns 12-14 år och där programmet var baserat på teorier om social påverkan och bestod av 12 lektioner.

Det är inte bara skolbaserade tobaksprogram som har haft svårt att påvisa långtidseffekter. Utan motsvarande resultat har även framkommit vid utvärdering av mera omfattande samhälls-interventiva program som till exempel det 10-åriga Minnesota Heart Health Program där även tobaksförebyggande interventioner ingick (Luepker, m.fl. 1996) och Stockholms Diabetes program (Johansson, m.fl. 2009).

Att det inte kunnat påvisas effekter vad avser tobaksvanor bland eleverna i den här utvärderingen kan bero på flera orsaker. En sådan kan vara att nya program, som NSGs tobaksfri grund-

skola, också kan ha påverkat andra skolors tobaksförebyggande arbete. Därtill visar CAN:s senaste drogvanestudie från 2011 att det finns en nedgång i rökvanor bland elever i årskurs 9 och i gymnasiet årskurs 2. Det framkom också av den studien att det finns små regionala skillnader i landet (Henriksen & Leifman 2011), vilket kan vara en förklaring till att det inte fanns någon skillnad vad avser tobaksvanor mellan interventions- respektive jämförelseskolorna.

Frågan om vidmakthållande och hållbarhet av implementering av projekt och program är en av de grundläggande principerna i hälsofrämjande arbete (Rotman 2001). Samtidigt har metastudier kommit fram till att det kan vara svårt att vidmakthålla program och dess olika komponenter (Scheirer 2005). Förutsättningar för långsiktig varaktighet och hållbarhet i hälsofrämjande interventioner bör ses i ett mer systemorienterat perspektiv, relaterat till såväl inre som yttre faktorer som påverkar vidmakthållandet av implementerade projekt och program. Swerissen och Crisp (2004) lyfter fram flera faktorer för att skapa ett vidmakthållande av hälsofrämjande insatser i form av bland annat utbyggnad av en stödjande infrastruktur, att förändringar inte bara sker på individnivå, utan också på organisations-, samhälls- och institutionell nivå, vilket sammantaget leder till hälsovinster och programhållbarhet.

Att minska tobaksbruket

Den tidigare regeringens mål var att halvera tobaksbruket bland unga fram

till år 2014 (Proposition 2002/03:35). Den nya propositionen, om ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken” (Proposition 2010/11:47) innehåller inte längre målen några kvantitativa mått. Där står bara följande om tobak: ”att minska allt tobaksbruk och förhindra att minderåriga börjar använda tobak”. Oavsett formulering, behöver stora ansträngningar göras för att minska tobaksbruket och förhindra att minderåriga börjar röka. En viktig arena för insatser är skolan – både grundskolan och gymnasieskolan.

Resultaten i utvärderingen visar att de deltagande skolorna framför allt haft svårt att följa programmet under en längre tid. Flera anledningar till detta har kunnat identifieras i utvärderingen.

Det vore en alltför enkel lösning på tobaksbruket bland ungdomar att enbart förlägga ansvaret på skolnivå. Resultaten visar tydligt att grundskolan behöver stöd för att kunna arbeta tobakspreventivt på ett verkningfullt sätt. Det stödet kan bestå av utbyggnad av en stödjande infrastruktur. Utvärderingen visar att vid implementering av olika program i grundskolan behövs beaktas både strukturella förändringar och skolans föränderliga struktur avseende resurser, omsättning av lärare och ledning, men också att elevpopulationen förändras över tid.

Referenser

- Boij, A (2011): Tobaksfri grundskola – fem år senare. Utvärdering av vad som finns kvar på skolorna av ett flerkomponentsprogram. Tranås: A. BOIJ AB – Idé- och produktutveckling. Rapport 2011:3

forskning och teori

- Boij, A. m.fl. (2005): Att arbeta tobakspreventivt med ungdomar. Utvärdering av tre projekt som delvis finansierats av Statens folkhälsoinstitut. Falköping: Forskningsstation Mösseberg. Rapport 2005:3
- Edvardsson, I (2005): Enkätundersökning i Kronoberg, Gotland och Järfälla. Boij, Anita m.fl. (2005): Att arbeta tobakspreventivt med ungdomar. Utvärdering av tre projekt som delvis finansierats av Statens folkhälsoinstitut. Falköping: Forskningsstation Mösseberg. Rapport 2005:3
- Faggiano F, Vigna-Taglianti F, Burkhardt G m.fl. (2010): The effectiveness of a school-based substance abuse prevention program: 18-month follow-up of the EU-Dap cluster randomized controlled trial. *Drug Alcohol Depend.* 2010 Apr 1;108(1-2):56-64
- Guldbrandsson, K (2007): Från nyhet till vardagsnytt. Om implementeringens mödosamma konst. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut. Rapport 2007:20
- Henriksson, C & Leifman, H (2011): Skolevers drogvanor 2011. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. CAN Rapport 129
- Johansson P, Ostenson CG, Hilding AM, Andersson C, Rehnberg C, & Tillgren, P (2009): A cost-effectiveness analysis of a community-based diabetes prevention program in Sweden. *Int J Technol Assess Health Care.* 2009;25(3):350-8
- Luepker RV, Rastam L, Hannan PJ, Murray DM, Gray C, Baker WL, Crow R, Jacobs DR, Pirie PL, Mascioli SR, Mittelmark MB & Blackburn H (1996): Community Education for Cardiovascular Disease Prevention Morbidity and Mortality Results from the Minnesota Heart Health Program. *American Journal of Epidemiology* 1996;144 (4): 351-362
- Nilsson, M (2009): Promoting health in adolescents – preventing the use of tobacco. Umeå: Umeå universitet (doktorsavhandling)
- Proposition 2002/03:35. Mål för folkhälsan
- Proposition 2010/11:47. En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken
- Rootman I, Goodstadt M, Hyndman B, McQueen DV, Potvin L, Springett J, & Ziglio E (Eds.) (2001): Evaluation in health promotion. Principles and perspectives. Copenhagen: WHO Regional Publications, European Series, No. 92:4-5
- Scheirer, MA. (2005): Is Sustainability Possible? A Review and Commentary on Empirical Studies of Program Sustainability. *American Journal of Evaluation* 2005; 26; 320-347
- Swerissen H & Crisp B (2004): The sustainability of health promotion interventions for different levels of social organization. *Health Promotion International* 2004; 19 (1):123-130
- Thomas RE & Perera R (2008): School-based programmes for preventing smoking (Review). *The Cochrane Collaboration. The Cochrane Library* 2008, Issue 4
- Tillsammans – mot tobak. En handledning för en tobaksfri grundskola. Stockholm: A Non Smoking Generation